

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 8 kwietnia 2013 roku Sąd Rejonowy w Pabianicach oddalił powództwo (...) S.A. Oddziału Ł.-Miasto przeciwko K. M. i E. M. o zapłatę.

Powyższe rozstrzygnięcie zostało oparte na ustaleniu, że umowa o świadczenie usług przesyłowych i sprzedaż energii elektrycznej zawarta w dniu 21 stycznia 2003 roku przez pozwanych z powodem została rozwiązana na skutek złożenia pozwanej wypowiedzenia z dnia 9 czerwca 2009 roku. Od rozwiązania tej umowy do nawiązania nowej w dniu 3 marca 2010 roku, w lokalu należącym do pozwanych nielegalnie korzystano z energii elektrycznej. W tym okresie z lokalu korzystali jednak nie pozwani, a M. R.. Sąd uznał, że pozwani nie są legitymowani biernie w sprawie, bowiem pozwany może domagać się zapłaty opłaty ryczałtowej za nielegalny pobór energii od M. R..

Sąd uznał, że oświadczenie pozwanego z dnia 2 kwietnia 2010 roku oraz porozumienie z tego samego dnia nie stanowią uznania długu rozumianego jako przyznanie istnienia własnego obowiązku spełnienia świadczenia. W obu oświadczeniach pozwanego mowa jest o długu M. R., który pozwany zobowiązuje się zapłacić. Nie można tego potraktować jako uznania długu lecz przejęcie długu M. R.. Art. 519 § 2 pkt 1 k.c. stanowi, że przejęcie długu może nastąpić przez umowę między wierzycielem, a osobą trzecią za zgodą dłużnika. Strona powodowa nie wykazała zaś, że M. R. wyraziła zgodę na przejęcie długu, co jest warunkiem skuteczności umowy.

Od wskazanego wyroku apelację złożył powód zaskarżając wyrok w zakresie, w którym Sąd I instancji oddalił powództwo w stosunku do pozwanego K. M.. Wyrokowi zarzucił:

1. **naruszenie przepisów prawa materialnego:**

a) art. 123 § 1 pkt. 2 k.c. oraz 917 k.c. poprzez ich niezastosowanie i w efekcie

powyższego przyjęcie, że poprzez porozumienie z dnia 02.04.2010 r. pozwany K. M. nie uznał długu, a jedynie bezskutecznie przejął dług M. R.,

b) art. 918 k.c. poprzez jego niezastosowanie i w efekcie powyższego przyjęcie,

że pozwany nie ponosi odpowiedzialności z zawartej ugody, mimo, że nie może się on uchylić od skutków prawnych złożonego oświadczenia woli o uznaniu długu,

c) art. 84 k.c., poprzez jego niezastosowanie i przyjęcie, że pozwanego nie

obciąża obowiązek zapłaty opłaty z tytułu nielegalnego poboru energii wynikający z uznania długu w porozumieniu, mimo, że pozwany nie uchylił się od skutków prawnych złożonego oświadczenia o uznaniu długu,

d) art. 519 § 1 i 2 pkt. 1 k.c. poprzez jego zastosowanie i przyjęcie, że

porozumienie zawarte pomiędzy pozwanym, a powodem jako wierzycielem stanowiło umowę przejęcia długu, mimo, że z treści porozumienia nie wynikało, iż M. R. jest zwolniona z długu, wskutek uznania długu przez K. M., co powoduje, że porozumienie nie mogło dotyczyć przejęcia długu, lecz - przystąpienia do długu,

e) art. 519 § 2 pkt. 1 k.c., nawet gdyby przyjąć, że umowa, o której powyżej

mowa stanowiła umowę przejęcia długu to naruszenie art. 519 k.c. polega na jego niewłaściwym zastosowaniu poprzez przyjęcie, że M. R. nie wyraziła zgody na przejęcie długu, podczas gdy zgoda dotychczasowego dłużnika może być dokonana w każdej formie, nie wyłączając dorozumianej zgody,

f) art. 6 k.c., poprzez jego niezastosowanie i przyjęcie, że powoda obciąża

obowiązek wykazania odpowiedzialności pozwanego, mimo, że powód przedstawił w procesie porozumienie, które stanowiło o uznaniu długu, bądź co najmniej o przystąpieniu przez niego do długu,

g) art. 5 k.c. poprzez jego niezastosowanie i przyjęcie, że pozwany nie ponosił

odpowiedzialności za zobowiązanie dochodzone w niniejszym procesie, mimo, że powód zawarł w dobrej wierze z pozwanym ugodę pozasądową dotyczącą warunków spłaty zobowiązania,

2. naruszenie przepisów procedury cywilnej:

a) art. 328 k.p.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i w konsekwencji;

przyjęcie, że postępowanie dowodowe nie doprowadziło do zgromadzenia materiału dowodowego przemawiającego za uwzględnieniem roszczenia wobec pozwanego, poprzez oddalenie powództwa, mimo, że istniały podstawy do uwzględnienia żądania w stosunku do pozwanego,

b) art. 98 k.p.c., poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i w konsekwencji

oddalenie wniosku o zasądzenie kosztów procesu, jako wynik oddalenia powództwa, podczas gdy zasadne było zasądzenie należności głównej z odsetkami ustawowymi i kosztami procesu,

3. dokonanie ustaleń sprzecznych z treścią zebranego w sprawie materiału

dowodowego, tj. Sąd bezzasadnie przyjął, że strony porozumienia zawarły umowę, której celem było przejęcie długu przez pozwanego po M. R., podczas gdy ani z treści porozumienia, ani z zeznania pozwanego w charakterze strony nie wynikało, że taki był zgodny zamiar stron podpisujących porozumienie.

Wskazując na powyższe zarzuty apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez zasądzenie na rzecz powoda od pozwanego K. M. kwoty 1.881,51 zł, z ustawowymi odsetkami od dnia 15.02.2012 r. do dnia zapłaty i zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania za obie instancje według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył:

Apelacja jest uzasadniona.

Odnosząc się do zarzutów naruszenia przepisów prawa procesowego, nie można podzielić ich w tej części, w której odnoszą się sprzeczności ustaleń faktycznych z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego. Wszystkie okoliczności faktyczne ustalone przez Sąd I instancji znajdują bowiem odzwierciedlenie w przeprowadzonych dowodach, co pozwala Sądowi Okręgowemu przyjąć je za własne. Nie można też uznać, że uzasadnienie Sądu Rejonowego nie zawiera wszystkich elementów, o których mowa w art. 328 § 2 k.p.c. Kwestią sporną w sprawie nie są okoliczności faktyczne, jakie miały miejsce, a ocena prawna zaistniałego stanu rzeczy z punktu widzenia zastosowania przepisów prawa materialnego.

W tym miejscu odnieść należy się do zagadnienia zakresu związania Sądu II instancji zarzutami apelacji. Problem ten został rozstrzygnięty uchwałą Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2008 r. (III CZP 49/07, opubl. OSNC 2008/6/55, Biul.SN 2008/1/13, Wspólnota (...), Lex nr 341125). Sąd Najwyższy trafnie przyjął, iż sąd drugiej instancji rozpoznający sprawę na skutek apelacji nie jest związany przedstawionymi w niej zarzutami dotyczącymi naruszenia prawa materialnego, wiążą go natomiast zarzuty dotyczące naruszenia prawa procesowego; w granicach zaskarżenia bierze jednak z urzędu pod uwagę nieważność postępowania. W uzasadnieniu powołanej uchwały Sąd Najwyższy wyraźnie wskazał, iż sąd apelacyjny powinien, bez względu na zakres zarzutów zastosować właściwe przepisy prawa materialnego, a więc także wyeliminować błędy prawne sądu I instancji, niezależnie od tego, czy zostały one wytknięte w apelacji.

Sąd Okręgowy jest zatem zobowiązany skontrolować zastosowanie przez Sąd Rejonowy prawa materialnego z urzędu w ramach okoliczności faktycznych sprawy oraz w granicach zaskarżenia.

Sąd Rejonowy prawidłowo zważył w sprawie, że nie można porozumienia z dnia 2 kwietnia 2010 roku potraktować jako uznania długu, gdyż pozwany nie mógł uznać długu, który go nie obciążał. Słusznie także wywiódł Sąd Rejonowy, że omawianego porozumienia nie można zakwalifikować jako przejęcia długu wobec niewypełnienia dyspozycji przepisu art. 519 § 2 pkt 1 k.c..

Jednakże Sąd Rejonowy pominął, że funkcje podobne do tych, jakie pełni przejęcie długu, są również wypełniane przez inne instytucje prawa cywilnego. Są one określane jako "instytucje pokrewne" względem przejęcia długu. Jedną z nich jest umowa kumulatywnego przystąpienia do długu, która jest umową nienazwaną (*contractus innominatus*) (Kodeks Cywilny. Komentarz. dr K. O., rok 2013, wydanie 7, opubl. L.). Dopuszczalność jej zawierania wynika z zasady swobody umów. Jak trafnie zauważył Sąd Apelacyjny w Poznaniu w jednym z judykatów, przystąpienie do długu stanowi z woli stron podmiotowe przekształcenie stosunku zobowiązaniowego po stronie dłużnika, w którym przystąpienie do długu osoby trzeciej nie powoduje zwolnienia dotychczasowego dłużnika z odpowiedzialności za zaciągnięte przez niego zobowiązanie. W przeciwnym przypadku mielibyśmy do czynienia z przejęciem długu. Umowne przystąpienie do długu może mieć postać zarówno umowy między osobą trzecią a wierzycielem, jak i między osobą trzecią a dłużnikiem. Nie wymaga przy tym formy szczególnej ani też zgody - w pierwszym wypadku dłużnika, a w drugim wierzyciela. Tzw. kumulatywne przystąpienie do długu skutkuje tym, że osoba trzecia staje się dodatkowym dłużnikiem (wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu - I Wydział Cywilny z dnia 1 września 2010 r., I ACa 612/10, opubl. L.).

W rozpoznawanej sprawie do takiego przystąpienia do długu doszło. Wskazuje na to jasno treść porozumienia z dnia 2 kwietnia 2010 roku. Porozumienie to, jak wynika z pkt 1, dotyczy warunków spłaty zadłużenia M. R., a zatem dłużnika. W pkt 3 porozumienia pozwany, jako osoba trzecia, oświadczył względem wierzyciela (powoda), że uznaje powyższy dług i zobowiązuje się go zapłacić wraz z należnymi odsetkami. Skutkuje to przyjęciem, że na mocy zawartego porozumienia powód może domagać się zapłaty od pozwanego, a żądanie pozwu zostało dostatecznie wykazane zgodnie z art. 6 k.c.

Powyższe rozważania powodują, że nieuzasadnione są zarzuty apelacji dotyczące naruszenia prawa materialnego, które koncentrują się wokół uznania długu (art. 123 § 1 pkt 2 k.c.) i przejęcia długu (art. 519 § 1 i 2 pkt 1 k.c.). Nie można też uznać, że zawarte porozumienie stanowiło ugodę w rozumieniu art. 917 i 918 k.c., gdyż nie zostało ono zawarte przez strony, które łączył jakikolwiek stosunek prawny, które poprzez ugodę uczyniły sobie wzajemne ustępstwa. Zupełnie nieuzasadnione jest również podnoszenie w apelacji zarzutu naruszenia art. 84 k.c. i art. 5 k.c. W sprawie nie ustalono bowiem okoliczności wskazujących na błąd co do treści czynności prawnych. Podstawy uwzględnienia powództwa nie może także stanowić art. 5 k.c., jego zastosowanie może jedynie skutkować wyjątkowo, przy spełnieniu przesłanek w nim przewidzianych, oddaleniem powództwa.

Mając na uwadze powyższe Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok, uwzględniając powództwo, co do pozwanego K. M.. Zmiana rozstrzygnięcia co do głównego przedmiotu sporu wymagała modyfikacji orzeczenia o kosztach postępowania pierwszoinstancyjnego. Uwzględnienie powództwa w całości co do pozwanego przez Sąd odwoławczy skutkuje koniecznością zastosowania zasady odpowiedzialności za wynik sprawy wyrażonej w art. 98 k.p.c. Wobec tego Sąd zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 712 zł, na którą złożyła się opłata od pozwu – 95zł, opłata od pełnomocnictwa – 17 zł oraz koszty zastępstwa procesowego – 600 zł zgodnie z § 6 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (tekst jednolity Dz. U. z 2013r., poz. 490).

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. Łączne koszty procesu za postępowanie apelacyjne poniesione przez powoda wyniosły 395 zł, z czego 95 zł to opłata od apelacji, a 300 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu odwoławczym zgodnie z § 6 pkt 3 w związku z § 12 ust. 1 pkt 1 powołanego rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. (...).